

GAZETA LITERARĂ

Anul IV, nr. 36 (182) - joi 5 septembrie 1957

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

6 pagini 50 bani

Pledoarie pentru adevăr

Există adevăruri care, oricât de mult ar fi repetate, nu-și pierd încă sensul și valoarea, ci rămân, mereu, proaspete și vii. Pentru că ele constituie temelii existenței noastre. Nu comunicăm un principiu înedit atunci când subliniem că literatura noastră își asumă un rol uriaș într-o nouă perioadă de cultură. Pentru milioanele de cititori, literatura a devenit o substanțială hrană sufletească. Fenomenul acesta poate justifica o legitima mândrie a scriitorului, dar, mai ales, îl obligă să mediteze cu îndoit simț de răspundere la rostul creației sale. Aceasta nu poate fi, nici o clipă, un act gratuit, sterp. Ar fi un ultraj față de imensele armate pașnice ale cititorilor. Bucuria creației, de care vorbea patetic Romain Rolland, nu trebuie să fie nivelată, lipsită de înțelepciunea și răspunderea creației.

Aceste reflecții ne-au fost prilejuate de publicarea expunerilor lui N. S. Hrușciov la constatarea că scriitorii. Primul secretar al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice a ținut să sublinieze că literatura și arta sovietică „au fost totdeauna indisolubil legate de viața poporului, au reflectat în mod veridic bogăția și aspectele multilaterale ale realității noastre socialiste, au arătat în mod viguros și convingător măreața activitate transformatoare a poporului sovietic, noblețea aspirațiilor și scopurilor lui, înaltele lui calități morale”. Suprema menire a literaturii este de a continua acest drum strălucit și „a împulsiona poporul la luptă pentru noi succese în construirea comunismului”. Elogiind realizările literaturii sovietice, N. S. Hrușciov își exprimă și regretul că scriitorii nu reușesc decât arareori să zugrăvească în operele lor chipurile oamenilor sovietici și să arate că acești oameni sînt produsul epocii socialiste. Contactul mai strîns cu viața cotidiană a poporului, cu oamenii, va ajuta scriitorii să depășească vechile scheme și să poruncească la crearea unor opere în care contemporaneitatea și aibă chipul său adevărat.

O mare importanță este acordată de N. S. Hrușciov înțelegerii de către scriitorii a realității, deci perspectivei ideologice a creațiilor. În expunere este semnalată critic tendința unor scriitori de a se orienta cu rigidă exclusivitate spre aspectele negative ale vieții. Asemenea scriitori omit tocmai aspectul esențial al realității socialiste și anume faptul că societatea aceasta evoluează tumultuos și că ceea ce o definește este tocmai dezvoltarea elementelor noi, pozitive.

Prin rezoluțiile Congresului al XX-lea, Partidul Comunist a demonstrat cât de puternic este spiritul său critic și cât de puțin reverențios și conformist sint comuniștii față de dogme învechite. Nu trebuie confundată însă critica justă, sănătoasă, cu isteria negativistă, careia societatea îi apare ca un conglomerat de aspecte negative.

„Totul este — spune N. S. Hrușciov — de pe ce poziții și în numele căsui principii se face această critică. Noi dezvaluim și criticăm lipsurile și greșelile pentru a le înmănta ca o piedică în calea noastră, pentru a întări și mai mult orânduiea noastră sovietică, pozițiile Partidului Comunist, pentru a asigura noi succese și un mai rapid mers înainte”.

Scriitorul realist-socialist, dornic să dea o imagine veridică a contemporaneității sale, nu va putea să nu sublinieze în primul rînd forța elementelor noi, luminoase, ale societății, care constituie baza ei de nezdruincinat. De pe această bază și numai de pe aserenea poziții poate fi desfășurată critica aspectelor negative. Situat pe o poziție înaltă, este firesc ca scriitorul să aibă o perspectivă largă, înțelimită pe certitudinile și nu dominată de panică, de o viziune haotică.

Cuvîntările lui N. S. Hrușciov sînt pledoarii clare și ferme pentru o literatură strîns legată de viața poporului, pentru o perspectivă justă a scriitorului, pentru intranșiguranța față de ideile și concepțiile burgheze.

Problema zugrăvirii veridice a vieții — care ocupă un loc deosebit în aceste cuvîntări — ni se pare a fi aceea cu cel mai mare răsădit pentru viața noastră literară. Sînt încă proaspete în amintirea noastră discuțiile în jurul reprezentării vieții pe baza unui așa-zis principiu al „adevărului integral”. Conform acestui principiu, toate faptele vieții ar urma să fie înghesuite, cu ghioțura, în opera literară, scriitorul îndeplinind astfel un bizar rol de recenzor social. Dezolat ambigie! Ambigie pusă în practică adesea tocmai de acei care, cu mult zel, pictau totul în culori mirifice, culori luminoase și care risipeau soare chiar cînd afară ploua. Pentru toți aceștia chemarea înțeleaptă a critica curajoasă a lipsurilor a însemnat năvala spre negativ, asaltul panicat al baricadelor vechiului, reprezentate adesea ca redute impozante și de neclintit, în noua societate.

Nu pledăm pentru părăsirea criticii. Dimpotrivă. Scriitorul, important activist social, trebuie să semnaleze obștei pericolele care o plîndesc. Glasul lui să fie însă principial, glasul unui om pătruns de spirit de partid, luptător consecvent pentru triumful socialismului.

Lozinci „adevărului integral” săi opunem lozincă „adevărului vieții”, adevărului despre mișcarea impetuasă spre socialism. Acest adevăr este baza literaturii noastre. Pe această bază s-au ridicat construcțiile îndrăznețe și originale ale operelor produse în acești ani. Anii unei Renașteri culturale de proporții grandioase.

Gazeta literară

OLGA COPACEANU

„Venim și noi în colectivă”

Constataări și confidențe

Mărturisesc de la bun început că, deși sînt convins de necesitatea imperioasă a reflecțiilor contemporaneității noastre socialiste în literatură, consider totuși că, cel puțin în ce mă privește, problema — ispititoare și fermă — mi se pare încă deosebit de greu de rezolvat! Din acest punct de vedere apreciez ca foarte binevenită inițiativa „Gazetei literare” de a organiza discuția la care azi cutez și eu să particip, în pofida faptului că nu mă pricep să fac teoretizări.

Din pricina asta am să mă mărginesc la câteva constatări fugare și eventual la două-trei confidențe. Întîi, să spun că, exceptînd articolul maestrului Ion Marin Sadoveanu și încă vreo două intervenții, dezbaterile sînt suficient de debile. Am luat astfel aminte că unii, de pildă, nu reușesc altceva decît, — în loc să aducă noi contribuții, — să repete lucruri care deja au fost spuse și răs-spuse; alții înlocuiesc într-adins așele, ca apoi să-și aroge meritul că dau, la sfîrșit, de capetele firului; o seamă emite opinii ca și nu încă, iar o ultimă categorie (și m-aș referi aici la tovarășul Mihail Novikov, profesor de literatură, care adeseori — poate fără voia lui — este ba dogmatic de frica liberalismului, ba liberalist din teama de a nu lunea în dogmatism) electuează niște cvasi-discuții, fără ca — în genere — să depisteze ceea ce-și propune și fără ca să lăcuască ceea ce trebuie vindecat. Nu vreau să jignesc pe nimeni și, îndeosebi, nu intenționez să-i jignesc pe tovarășii Novikov, chiar și numai fiindcă mie nu mi-a cazut

prea mari șicane, dar nu mă pot stăpîni să nu observ că d-sa ține, mai totdeauna, de corul celor care cu toate că au bună vreacă, cam cîntă fals. Argumentele? ar putea prelungi d-sa. Mide, e adevărat că în literatură, ca și în justiție, e șituit lucru că mărturisire proprie nu prea va valora probantă, însă ca unul care nu o dată am fost determinat de d-sa să-mi potrivec melonomul lăuntric după al său sau să adaug diversități sau bemoli pe portavilul modelostor mele lucrări, n-am cum să nu privesc cu scepticism rețetele sale privitoare la modul de combatere a dogmatismului. Și acum, în încreștă ție zis, cu toate că eu, unul, nu prea văd ce rău le-aș putea pricinii criticilor, dar fmi dau bine seama cam ce mi-ar putea face ei mie îndrăzneș să presupun totuși că una din explicațiile ce s-ar putea da, nu succeselor reale ale literaturii noastre noi, ci în succesorul în ogîndirea actualității, e că în raport cu numărul de poezii, de prozatori și de dramaturgi care scriu, avem mulți, prea mulți critici. Nu mă gîndesc atîta la faptul că bunăoară, mai în liceu număr al „Gazetei literare” semnaturile poezilor și prozatorilor sînt în evidentă minoritate față de cele ale celorlalți, ori că în redacții și edituri majoritatea cadrelor e alcătuită din santinelele acestea, plasate la intrările în palatul artei, cît mă nedumerez faptul că, pe lângă critici de prestigiu, există, mai mult sau mai puțin brevetate, cîte unii redactori urcați în căruțe pe la spate din hățșiri și de la jumătatea drumului parcurs. Desigur, frații geamii de-ai acestora se

afă și în beletristică, dar socot că numărul „criticilor” de acest fel e cu mult mai mare. Această disproporție mi-e cu altă mai neplăcută cu cît bag de seamă că mai toți criticii literari, și ca ei mai mulți dintre cei ce se ocupă de estetică, de teoria ori de istoria literară, se limitează de preferință la propagarea problemelor artei realist-socialiste, îndeplinindu-se extrem de puțin cu ptercurarea lor creatoare.

Intr-un rînd în tîrziu, că, prin 1953 parcă, la o plenară a Uniunii Scriitorilor am încercat, fără competență și autoritate, să spun că ar fi necesar ca în elucidarea principiilor realismului socialist să se pună accentul nu numai pe tipicitatea fenomenelor vieții noastre sociale și pe conținut, dar și în reflectarea realităților nu trebuie să se piardă vreun moment din vedere legile frumozului. Am fost însă „pus la punct” imediat atrăgîndu-mi-se atenția de îngrijorătoare mare rămîneri în urmă din punct de vedere al pregătirii teoretice. Neclarificîndu-se atare probleme, lipsind adesea analiza artei ca artă, s-a ajuns la vulgarizări, care au permis astfel apariția, plină în anii din urmă, a multor lucrări hibride, lipsite de ceea ce cunoașterea estetician bulgar T. Pavlov numește emoționalitatea socială. Nu pretind că în scrieri ca acestea nu s-ar fi manifestat partințea autorilor respectivi, dar acestea își marca prezența în mod unilateral, nesocotîndu-se multă vreme unitatea dialectică a celor trei trăsături esențiale specifice ale operii artistice.

Probleme de factura aceasta nu sînt nici pînă azi pe deplin cercetate, după cum confuză și chiar noțiunea de actualitate. În nr. 7 al „Înșului literar”, tovar. N. Barbu încearcă, de pildă, să definească noțiunea privind elementele constitutive ale operei literare și atribuie o actualitate de gradul întii lucrărilor cu actualitate de gradul doi, operelor înclinăte reflectării, de pe pozițiile prezentului, a unor figuri și evenimente din trecut.

Păreră mea e că dacă această clasificare e discutabilă, și cred că este, apoi ceea ce mi-e mai clar e faptul că marea majoritate a operelor literaturii noastre noi, a romanelor izbutite, de exemplu, în toluși de o actualitate s-bă zicem — de gradul doi. Există, firește, nule și piese de teatru inspirate din actualitatea imediată, dar din păcate, multe din ele, mai ales atunci cînd se dătoresc unor tineri scriitori

Ion Istrati

(Continuare în pag. 4)

Asemănări și deosebiri

De cînd tinerețea literară a devenit o maladie pe care poși să o contracteze la orice vîrstă (sînt și tineri prozatori de 40 de ani care au scris trei romane și care nu reușesc să devină totuși prozatori pur și simplu), semnificația acestor doi termeni — tineri prozatori — trebuie precizată de la caz la caz. De data aceasta, articolul se referă la prozatori într-adevăr tineri, care trăiesc și ca prezență literară, a căror personalitate este evident în curs de formare, în evoluție. Distincția era necesară pentru a preciza că discuția se duce în perspectiva unui viitor care se întrevăde realitate și nu pe terenul speranțelor mereu înșelate dar mereu reusitoare de optimismul făcut al unor critici îndelung răbdători.

Tinerii prozatori sînt în momentul de față o realitate literară care se impune atenției generale, prin cîteva meritorii caracteristici comune. De aceea chiar faptul că de multe ori sînt supuși discuției împreună — în colective mai mari sau mai mici — se dătoresc acestor trăsături care-i apropie fără să-i uniformizeze.

O caracteristică evidentă pentru oricine este atracția spontană pe care o exercită asupra tinerilor actualitatea. Este și firesc. Experiența de viață a tinerilor prozatori este de dată recentă sau foarte recentă. A-proape toți își aleg teme de mare actualitate, erol și subiecte din viața de astăzi pe care sînt în măsură să o simtă și să o cunoască mai bine. Este de remarcat chiar că actualitatea este lăsată mai mult, sau prea mult, în sarcina tinerilor prozatori. Acesta e prima caracteristică a prozatorilor tineri ca asigură inițiu un teren rodnic de investigație artistică. Dar ea este imediat urmată de alta. O dorință juvenilă de extraordinar și epatant îl stăpînește pe cei mai mulți, îndemnîndu-i să caute ce este mai acut, mai dramatic, mai acuns și mai zguduitor în realitatea noastră. Nu s-ar putea spune că uneori curiozitatea altă de ardentă a acestor prozatori tineri, care vor să pătrundă dintr-o dată toate tainele dar dispun încă de o redusă cunoaștere a umanului, de o experiență politică și de o îndemnare literară încă nesigură, nu face greșeli. Nu s-ar putea spune însă nici că ar trebui să ocolească drumul greu și cu primejdie pe care se aventurează, nici că rezultatele pozitive obținute pînă acum nu trag mai greu în cumpănă decît neajunsurile.

Georgeta Horodincă

(Continuare în pag. 4)

CĂRȚI NOI

G. M.-ZAMFIRESCU: „Teatru”

G. M.-Zamfirescu scrie teatru istoric minor. Sin. gurul act al „Cum începe” — dramatizează corect „Alexandru Lăpușeanu”, nulela lui Costache Negruzzi. Ca dramaturg, G. M.-Zamfirescu e în primul rînd autorul „Domnișoarei Nastasia”, episod tragic din viața de periferie. Plastica pe fond sumbru e aici impresionantă. Amintind de Anca din „Năpasta” lui Caragiale, Nastasia intră în galeria tipurilor feminine desăvîrșit conturate. Prin

îubire, de alfel ca Vulpașin și Luca, vrea să se smulgă din turpitudinea mahalalei. Un vis romantic face prezența ei iradiantă. Acel holovănos Vulpașin, pe a cărei evoluție psihologică autorul face să comunice angelicului cu brutalitatea, nu e mai puțin mișcător. Împreună, așa cum scriitorul însuși comentează, „vor să se realizeze prin dragoste și se prăbușesc amîndoi prin dragoste”.

Recenta reluare a „Domnișoarei Nastasia” pe scena Teatrului Giulești s-a bucurat deopotrivă de caldă primire a criticii și a publicului.

Cu „Sam”, piesă încă ne jucată, G. M.-Zamfirescu trece la teatrul de idei. Bo. emului student, care după o tentativă de sinucidere își recapătă luciditatea, i se rezervă o atenție, am spune, picărescă. Exceptînd momentele cînd pare să fie victima confortului monden, Sam, fostul student cu imaginația tulburată de lecturi, se aventură în diverse acțiuni cu înobilatorul scop de

a-și împlini visul de fericire. E un drum de la cădere la înălțare mesianică. Încheierea amară a acestuia face să ne gîndim la „Brand” și la Ibsen.

Pe aceeași linie s observă și sciale — aceea pe care se înscriu succesele

lui G. M.-Zamfirescu și ca romancier — este „Adolul și Ion Anapoda”.

Contrastînd cu cej în preajma cărora erau nevo.

Livia Călin

(Continuare în pag. 4)

FRANCISC MUNTEANU:

„Fericitul negustor”

inevitabilă eroare etică sau de ordin autoanalitic, ajunge negustorul propriei conștiințe, nu este ridicem fericit. Laurențiu Barna s-a aventurat să facă negustorie într-o bransă foarte delicată, aceea a idelilor, a principilor și credințelor și a esual tragic, fiindcă era inapt pentru o asemenea afacere, nu de ajuns de tare, nu de ajuns de îndrăz și inteligent și, desigur, insușicient de tăcîos. Elementelor contrarii care, solicitau nu le-a replicat cu termite, optînd categoric, z le-a încercat pe rînd supre-

Discuții despre literatura actuală

NOUA ȘCOALĂ a romanului românesc

Stiluri narative:

eroul-martor

Această școală nouă a prozei epice românești, uniaară prin nia multe aspecte profunde, atît de conținut (din care vom mai arata) cît și de expresie, are nuanțele ei bine marcate de personalitatea scriitorilor în cauza. Despre nici unul, cu excepția lui Titus Popovici la care paternitatea stilului lui Rebrenu e vădită, nu se poate spune ca e urmașul vreunui alt povestitor din literatura noastră. Și chiar dacă s-a observat influența lui Gorki și Hamsun asupra lui Zaharia Stancu, a lui Balzac, Stendhal și a romanului rusec asupra lui Petru Dumitriu, a lui Lotoski asupra lui Marin Preda (care și isprăvesc „Moromeții” cu o bruscă revelație a adevăratului mecanism al faptelor lui Moromete, ca marele rus cu cîte-o revelație asupra asasinului bătrînuului Karamazov și asupra mobilurilor lui Petre Verhovenski) scriitorii amintii nu seamănă în esență lor cu marii simțiri de la care au învățat, pentru simțiri de la care au învățat și înțelesul procedee, au cîștigat poate chiar o anumită opacă, dar adevărată lor masură a just realității sociale și individuală românească, experiența umană de aici, diferită de a francezului de la 1830 și a rusului de la 1870 sau 1900. Cît despre influențe, ele nu se pot constata decît în lucruri generale, la un nivel profund al cârților discutate; nici unul din autorii arătați nu va putea fi surprins în flagrant delict de imitație școlară. Chiar și în „Cronică de familie”, unde există a-parență imitației anumitor „turi” ale lui Balzac, un observator lipsit de superficialitate va constata ca nu e vorba, decît de o aparență, sub care se ascunde cu totul altceva.

Să examinăm acum diferitele stiluri narative ale acestor autoctoni. În cazul stilului deosebit de liric, și cu totul personal — al lui Eugen Barbu, nici nu se poate stabili vreo filiație. La ceilalți, ei oscilează între lirism și nuditate. Astfel lirismul e aspru, adeseori amar; la Stancu urcă pînă la forma poemului în versuri albe. La Calinescu se manifestă un lirism livresc care naște, într-o entore, pe de o parte, aristocratism intelectual, și pe de altă parte, nuanțări line de idei și fapte, cuvinte extraordinare romanzinate din frantuzeste și mai ales din italienești.

Astfel e și individualitatea artistului se manifestă în „Descuții” și în „Groapa” în proza poetică, iar în „Bietul loandei” în proza ornată baroc, asemănătoare stilului care în arhitectura spaniolă se cheamă plateresco, stilul de giuvaerșii cizelații în argint, în forme extravagante. „Străinul” nu vadește încă o limbă literară personală lui Titus Popovici, moștenitor aici al solidei dar pedestre proze ardeleni, în special a lui Rebrenu. În schimb, la Marin Preda și Petru Dumitriu, o aceeași nuditate și relativă uscăciune a limbii relevă două personalități diferite, în ambele cazuri obiectivitate, fără prezență lirică în text.

Foarte diverse stiluri narative (mai ales cînd pui la socoteală extratraducerea, a conștiinței lui Darie erou, în „Descuții”); și două feluri de a concepe eroul. Aici sînt încă una din particularitățile cele mai izbitoare ale școlii contemporane în proza noastră epică. Din aceste puncte de vedere, ea se despart în două: cărți cu eroul marș, cărți cu eroul activ.

În primele („Descuții”, „Bietul loandei”, „Străinul”), eroul, de fiecare dată, este net deosebit de lumența cel înconjură. Darie nu este încă o conștiință. Devine, spre sfîrșit, Este mai ales un ochi limpede, deschis asupra lumii. Darie este martor

pur, Numal în „Pelin”, se ciocnește de lume; și atunci, tot ca parte suferindă, nu activă. Ioanide este însă mai reliefat. Ioanide este briliant de inteligent, poate chiar genial; uncoi amoroș, alțori tată îndurerat, ramiiu în linii mari o conștiință intelectuală pasivă sau semi-pasivă în fața fenomenului lasist Admără și precuțecă vadita a autorului pentru loandei, mare primejdie pentru prozatorului epic, conștius la obiectivare de dragul variabilității realismului în operele să, își are electul automat prin „ceva lipsa de rețetă a personajului, în comparație cu eminențele portrete și caricaturi pe care le izouăte autorul de altminteri. Într-acevvar meșteugul povestirii epice, de la „Iliada” și pînă astăzi, e îndat pe puterea de obiectivare, pe puterea de-a descrie cu aceeași înțelocă, nepartimitor, toate personajele, fie ca le aprobi, fie ca nu. Sigur că luat în mod absolut, acest lucru este imposibil, căci spiritul creatorului e patat de subiectivitatea inerenta individualizării. Totuși, e un fapt asupra căruiu nu mă incumet să fac considerații teoretice, ca în proza realistă și în teatrul realist-acestia obiectivitate artistică (pe care rog cititorul să n-o confunde cu obiectivismul, deci indifferențismul, etc sau politic) este un fapt fundamental. Există exemple recente și iusure ale acestui adevăr: „Donul inițiat” al lui Mihail Șolohov, scriitor comunist, în care carte erolii comuniști și dușmanii lor cel mai patimăși sînt descriși cu aceeași nepartimitorie artistică, adică la fel de realist, cu aceeași perfecție a procedeeilor și cu aceeași procedee. Partinirea autorului e aici asemănătoare cu aceea a istoriei, și la fel de impersonală. Nu se poate vorbi în această ordine de idei de eroul răsădit al „Bietul loandei”. Pastrînd toate proporțiile, Andrei din „Străinul” beneficiază de o tandreț asemănătoare din partea autorului. Pe de altă parte, și el este un martor, un „străin” față de lumea în care trăiește.

Altul este cazul lui Ilie Moromete, al numeroșilor eroi centrali din „Cronică de familie”, și al lui Paraschiva. Autorii îi privesc nu numai dinăuntru, dar și din afară; îi trațează, cu tot caracterul lor proeminent și central, totuși ca pe unele personaje, nu ca pe niște personaje calitative diferite artistic. Aceștia eroi nu sînt mitorii ci eroi în vremii lor, nu sînt spectatori (lufid cuvîntul într-un sens foarte strict) (c procedînd la fel) actori ai dramei.

Tablou al societății

românești. Act de deces

act de naștere. Necesitate

viitorului.

P

oporul nostru nu e unul din popoarele mari. Are locul său în lume, care nu e nici cel dintîi nici cel din urmă. Cum să-i dăm noi, fiii săi, o deosebită valoare în istoria omenească? Există în istoria omenească omenesci unde nu este holofăr, dacă ești fiul unui popor mare și numeros, sau al unui mic și mult mai puțin de seamă. O asemenea activitate este arta în general, și fiindcă aici vorbim de proza epică — literatura. Un popor infim ca Islandezii, există în conștiința omenirii prin literatura sa; și va exista atîta vreme cît va dura civilizația pe pămînt. Iată deci care e importanța și răspunderea scriitorului român astăzi. Ce reprezintă, în această perspectivă, noua școală în proza noastră? Pentru a răspunde, nu e nevoie de a mai lua și alte cărți ca obiect al analizei noastre. Într-adevăr, cărțile discutate constituie un tablou aproape complet al societății românești în ultima jumătate de secol. Tărînimă, categoria cea mai numeroasă; intelectualii, la nivelul cel mai înalt; amîndouă categoriile acestea cu sectoarele tangente din burghezii; la fel, moșierii, și marea burghezii; la fel lumpen-proletariatul urban și foarte mica burghezii cetățenești; iată aproape toată societatea românească, cărțile respective vorbesc despre ea.

Care societate? — ne vom întreba. Căci acest tablou aproape complet este un act de deces și un act de naștere. Am arătat în prima parte a acestui studiu, că autorii cărților discutate aici sînt conștienți de prăbușirea vechii societăți. Unul o doarește cu pasiune, altul o justiciu, altul o constată. Dar nimic, în ope-

Petru Dumitriu

(Continuare în pag. 4)

Din cuprinsul gazetei:

- Cronica literară de Mihail Petrovici
- Ghera și Brăileanu de Al. Piru
- Piciorul de lemn — nulela de Petru Vintilă
- Omul cu barbă de Eugen Barbu
- Omul, sticla și timpul — reportaj de H. Rohan
- Semne noi de lirism de Dumitriu Micu
- 13 ani de la eliberarea Bulgăriei — Vă scriu din Sofia — corespondență de Gh. Dinu
- Psihanaliștii de pe Broadway de Sorin Argșir

OLGA COPACEANU

„Sudorița”

PICIORUL DE LEMN

Mitea portret *)

In amintirea mea îl văd și-acum
Învăluit în gânduri și tăcere,
Trecind ca-ntr-o pădure de mistere,
Prin lumea estompată-n vis și fum.

Vedea mai bine prin singurătate
Universale dimensiuni
Și toată bogăția de minuni,
Mai clar și mai simfonic conturată.

Cercă o clipă lacătul secret
Al tainelor nedezlegate încă,
Și, cu-o credință-ascunsă de ascet,
A coborât în hruba lor adâncă.

A rupt, înec, misterelor fărîme,
Dar prea puține pentru-a lui visare,
Și s-a urcat atunci spre înălțime
Să fure curcubeiele din soare.

Și le-așternu în game de culori,
Ca să crește-o lume mai frumoasă,
Cu chipuri, cu priveliști și cu flori
Și cu-amintirile lui dragi de-acasă.

Dar toate îi părără-att de vane,
Și totul joc, și tot zădărnice,
Ca toate încercările umane
De-a cuceri ceva din veșnicie.

Și azi penelul, dalta, stau stânghere,
Ea moartă mina ce-le-a minuit,
Și-s numai vag visele himere,
Ca lumea unui zeu care-a murit.

Demostene Botez

*) Pictorul Dumitru Sadoveanu

Sonete scriitoricești

Unui confrate aglomerat

N-aș vrea să fiu în locul confratelui din față
Pe masă manuscrite și-un telefon, fir, fir:
Un tînăr solitic la un volum prefațat,
Iar un bătrîn cu cere cincizeci de lei batr.

Cinci oameni îl așteaptă și între ei mă vîr.
Cu ură mă priviră cei zece ochi de gheață,
Căci fiecare are să-i smulgă un hațr
Să plece o-o fărîmă din glorioasa-i viață.

Confrate, fuși de-acasă cît mai e încă vreme
Și vin' la mine—adică la un modest poet.
Te-asigur eu că nimeni aici n-o să te chem.

Confrate, las-o-ncolo de glorie pustie
Și vin' în colțul ăsta departe și discret.
Să scrii cît mai e vreme și tu poezie.

Unui critic

Cunosc un critic care e-un cărturar viclean,
Făcînd știință pură sau simîlînd o-o face,
Și-a încărcat stiloul cu roze și cu ace,
Și le împarte după un foarte practic plan.

Mai marilor desigur omagiu și elan,
Energic susținute cu argumentări dibace,
Voi nici nu vă dați seama cît sint de eficiente
Elogiile-acestui Zoil contemporan.

Captai odată unii cu vagi cununii de roze,
Dă drumul și la ace în variate doze.
Rîndind cu-ndemînare și vise și idei.

Ce caupi tu ilustre aici cu pașii grei?
Rizînd el îmi răspunde: — De, construiesc și eu
Ce construiești cu toții, dar vezi în felul meu.

Tudor Mănescu

Petru Vintilă

OMUL CU BARBĂ

Văra această fărîm Mării Negre a fost invadată de o specie curioasă de indivizi. La prima vedere briganzii foarte tineri, cu priviri de alcoolici învețaliți, insolenți de femei îmbrăcate în cașe de turmare. Te aștepti că în rada portului Constanța să apară din moment în moment sinistra goalea la pavilionul daniel să filieze drapelul negru cu cap de mort din cănele romane ale lui Stevenson și în fața impetuozității ciudatelor apariții dai înapoi cu spaimă.

Sabinele, în pantalonii presăreți, nechezînd la brațul bravilor răpitori, clipresc pe frunzește, plimbîndu-și scărînd laose fesele sub privirile dezolate ale localnicilor.

Seara, pe terasa Cazinoului, ciudatul trîb bucureștean, poposit vremelnic la tomis, se dă în spectacol. Doi cite doi, apucați de o bișniță lamentabilă, mimînd epilepsia în forme grave, tinerete odrasle ale unei clase pe cale de dispariție în țara noastră, — sîdează legile echilibrului și contrazică bunul simț al vilegiaturistului obișnuit. Adepții rock-ului împloră la capătul unei competiții epuizante clemența muzicanților istovii și obținînd suplimentul zgomotos pe note, cu ultimele energii ne învață pe noi, cei stupefați de atîta curaj, ce este aceea dansul modern.

Din curiozitate m-am apropiat într-o dimineață pe plajă de câteva exemplare ale speciei denunțate. Ca să simplificăm, deși e vorba de mai mulți indivizi, omul cu barbă se deosebește de muritorul de rînd prin următoarele:

— În general e bine făcut și adună la un loc toate caracteristicile a ceea ce se numește un băiat frumos. (Cînd este și subînțeles, fața de nazarleană capătă o candor: ce merită a fi menționată.)

— Nu cunoaște decît meserii abstracte, preocuparea numărul unui rămindîndu-și evoluția jazului.

— Cînd nu e nițel pederast se poartă foarte bine cu femeile pe care nu le disprețuiește atît cît o spune.

— Are predispoziții vag artistice și face afirmații

care încasează toată întîmplarea. El vroia să i se umple și gămăcia și bidonul.

— Nu se poate amîndouă, țipă lămeza-lacotenent, recunoscutîndu-și.

— La taci-ți fricana! îi răspunde lămeșit soldatul.

— L-ați auzit? Și sint lacotenent. Ce? Eu n-am suferit în război?

— Urmă-le pe-amîndouă, poruncii soldatului. Să ne dai și o piine. Și niște țigări. Că am un prieten, pe lovan, săracu, e fără picior. L-a lăsat la Mărășești! Și trage tutun ca un șarpe. Are dureri mari. — Căpătă o piine, căpătă și niște magnum acru într-o birnie de ziar și două pachete de țigări. Țigările îi le-a dat lacotenentului ce comanda patul. Pe semne să i-a plăcut mîna și curajul soldatului.

— S-a înlesit la război, încercat de bonafide. A sperat de jos, din dreptul unei mîini închise:

— Mă, lovan, hai că țîmz adus o gămăciă de acru și țigări. Iși așeză pînă la buzarești. N-ai să mai aduci mîncare de pe jos...

— Din mîna vagonului se auzea un zăvor greu, de om copleșit de o

lemn dacă nu avea dovada aceea. A alergat pe la Ministerul de Război și a făcut rost de-o adevărită. Fuciorul care-i bătuse la mașina de scris textul adevăritii i-a spus:

— Ce te frămîntă atîta pentru o tîniche? Asta mîci în Rusia nu se mai poartă. Lenin a destîmțat toate decorațiile țării.

— Dă-o la dîmnezee de medalie, că nu pentru ea mă zbat. Fără adevărită nu capăt picior de lemn.

— S-a întors la „Casa Invalizilor” cu adevărită, dar i s-a cerut alta, dacă a fost improprîrietar în 1984.

— N-am fost improprîrietar.

— Să aduci o dovadă.

— Asta era în ajun de 13 decembrie. Începu o nîmsoare mărunță, viscolită și frotulure se făcură repede lunecoase. lovan chiar cănu o dată de era cît pe-aci să-și frîngă gîtul. Căzuse pe cotul stîng și acum îl dorea brațul. Abia mai putea să se rezeme în crje. Era și flămînd, rupt de foame. În cele vreo cinci ori șase zile de cînd umbra să capete piciorul de lemn, nu mîncase decît o dată pe zi, la o cantină mizerabilă a Crucii Roșii de pe cheul Dimbovici.

Era aci, peste drum de casa aceea, o clădire cu o poartă mare de lemn. Întră sub poartă și stătea acolo ascultînd în tăcere, pînă cînd lumina ferestrelor de peste drum se stînsse, așternîndu-se o liniște grea și adîncă.

3

Peste noapte dormise la adăpost, sub bolta de piatră a porții și în zori se trezi amorțit, cu piciorul înghețat. Se ridică de-acolo și porni iar spre „Casa Invalizilor”. Pînă din nou cîvea ceasuri, fără nici un folos. În cele din urmă, cineva îi luă hîrtiile stîrșite toate într-un dosar și îi spuse:

— Omule, de ce să-ți mai pierzi vremea prin Capitală? Du-te acasă și așteaptă rezultatul acolo. Însă mai puțin să sigur că nu se va rezolva. Iți spun asta ca să te îngrijăști să-ți faci la vreu timpînd din sat un picior cum s-ar pricepe el, bun-rău, nîmăi să fie.

Rezultatul acesta l-a aflat Florea lovan abia cître ceasurile unsprezece. După ațtea zile de nîmsoare alergăntă, abia acumă își dădu seama cît era de istovit. Avea cearcăne vinele sub ochi, fața îi era trasă, galbenă și de gîta slăbiciune simți că-l apuca amețea.

Furierul care-i spusese fără înconjur că nu se putea face nimica în cazul lui, nu se îndura să se deparțeze. Se uita la el mîhnit, parcă i-ar fi fost prieten de mult. Privirile lui lovan se înconjură cu ale furierului.

— Ce pot face? îi spuse acesta. De ce n-ai venit și tu cu proptele seroase? Nu vezi că sîngur, fără ajutor, un om sărac nu face nimica?

— Bine, dar biletul...

— Biletul era așa, ca să scape doctorul de tine. Nici n-au ținut cont de el. Aici trebuia să vii cu un domn mare, cu un avocat, cu un boier. Cine-i boier la voi?

— Unde, la noi?

— În satul tău.

— E unul Mihail Valoșescu.

— Sî la București?

— Aici sî.

— De ce nu te-ai dus la el să ceri o mînd de ajutor?

— Acolo nu mă duc. Nici nu întorc.

— Atunci n-am cît-ți face.

Florea lovan ieși din clădirea „Casei Invalizilor” amărît și înversurat. Acumă, după ațtea zile de alergăntă fără nici un folos, își dădu seama cît era de slab și de sîngur în orașul acela mare și dușmănos.

Se îndreptă spre palat. Abia putu răzbate prin valurile unei mulțimi zgomotoase care trecea ca și anul trecut la Iași, cu steaguri roșii desfrînte în vînt și cu placarde, strigînd cu o putere neîstovită lozinci din care lovan înțelesu cu repeziune că oamenii cereau să plece regele și guvernul.

În dreptul casei Vernescu, unde era pe atunci sediul Ministerului Industriei, mulțimea se oprî. Clădirea, în umbră și în curtea imensă, era înconjurată de o mare de capete. Cîțiva lucrători de la Regie se cățăraseră pe grăjii de fier al gardului întregăit și întinșat o placardă lungă de vreo douăzeci de metri, din țigări roșii, pe care scria cu litere groase: „Trăiască republica socialistă”. Cîțiva trăsuri și automobile au nimeriseră în mijlocul mulțimii abia putură scăpa din strîmsoarea bulucului, petrecute cu hukiului și cu bruii de zăpăd. lovan auzi limpede de tot cuvintele strigătelor:

— Jos burghesia capitalistă!

— Trăiască republica muncitorilor, soldaților și țărănilor!

Își aminti atunci de întîmplările petrecute cu el înșiși la Iași, cu un an în urmă.

— Și dintră toate, își aduse aminte de scena cînd fusese chemat și el în centrul orașului, în dreptul cafenelei Tulfă, unde era sediul sovietului soldătesc al armatei rusești de pe frontul de sud. Cîțiva soldați cu cocarde roșii la căciulele de samur tocmai sîsiseră din sediul sovietului pavoizat cu steaguri și cu placarde roșii. Prin mijlocul străzii treceau fără încetare coloane de soldați ruși, cazei de la Don căzînd pe caii lor locosi, moldovenii din regimentele de la Chișinău și Bender, grenadierii siberieni și tătarii mici, cu ochi ca ai iepurilor, cu tîi și simbiozori, circăzieni înalți și frumoși.

În vremea aceea, un căpitan de vînători îi oprî ca să-i legitimeze. Mihai își arătă plicitești legitimația de deputat și ofiterul salută respectuos, fără să mai cerceteze legitimațiile celorlalți din grup. Mihai îl întrebă glumet:

— Avem oare aerul unor bolșevici?

În vremea aceea, din grădina troicinită de zăpăd ce se afla pe locul unde azi e palatul telefoanelor, soldații încercău de zor în cîteva furgoaane leșurile celor împușcați.

Ionovici aruncă o privire într-acolo și prin spatele lui trecu un fior rece. Apoi întrebă repede, ca și cum ar fi vrut să-și alunge un gînd negru:

— O fi deschis la Blanduziei? Haiți țărănilor, să bem un vin!

Desen de RADU VERO

durere adîncă. Cîteva a tras usa nămlantă și apăsîndu-se pe la gămăcia, pînă și a apăsîndu-se de soldat, îi spuse în șoaptă, preventiv:

— Lasă-l, că iar îl doare operația.

2

Florea Gh. lovan gîsi în București un oraș castil, rece și respingător. În primul rînd, că fusese pînă, împreună cu toți ceilalți, în carantină, în niște baraci rîncăte chiar în Iași. Gîta de Nord, vreo două zile. A fost tans, depăzant și două zile nu i s-a dat voie să iasă din baracă. Erau pînă de șaptezeci, ca într-un lagăr de prizonieri. În baraci era bîrăncă. Erau acolo niște soabe de tabăla, în care ardeau de dimineată pînă seara focuri turbate de cărbuni. lovan a dormit și a țereșit pe lăvăla sa, tot timpul, își spunea cîrșite sub lăvăla. Nu se știnea de-acolo decît atunci cînd mergea să-și facă nevoile, într-o desăpîrtătură a baracii, unde erau trei latrine, în cînd și care împînșeau un miros rîte de acid lîm în spațiul baracii. Apoi se întorcea la locul său și se trîntea oțînd pe lăvăla tare.

Abia în dimineața celei de-a treia zi, îi s-a îngăduit să iasă din baracă, dar îi s-a spus să nu scoale brambura prin oraș, să plece fixarea la casa lui și să nu se întîrșe la baraci, pentru că acolo mai bote și nici lăzaret nu li.

Dacă ar fi fost două lovan, el ar fi pornit spre Valoșescu chiar în dimineața aceea. Avea lovan de drum în buzunarii tancului. Avea și cerucățul de reformă în buzunar. Dar îi se făgăduise încă de la Iași că va căpăta la București un picior cum nici în vis nu visa:

— Doctori, au ajuns ațtea de mîștiferi, încît au nîmcoțit aște piciorăci cu acru și curele, usoare, care aproape că nici nu se deosebesc de picioroare adevărate, încapă pînă și bocancul. Și merge fără baston, fără crje. Poși să și joci la botă dacă vrei.

Așa îi spusese un medic maior, care-i dăduse pentru țebra așa un bilet către „Casa Invalizilor” din București.

— Au cîteva vagoane de piciorăci, gata fabricate, trimise din America. — Dar ce-i aici, domnule, furioz? — Să te bage în magazia lor și ai să-ți alegi care picior îți place.

Majorul medic era un om bun. Încolmă de aine. Nici nu șear în închipuit lovan că la București avea să vadă că mai degrabă putea țere lina din cart, decît un picior de lemn. L-au purtat vreo cinci zile pe drumuri, de la „Casa Invalizilor” la comandăntura piciorăci, de aci la spitalul Regina Elisabeta, apoi la Ministerul Apărării Naționale. I se ceruseră dovezile de decorare. Numai pe aceea a crucii rusești. Sînt Georgehe n-o avea. I-o pusese pe piept generalul Ragoza și nu-i dăduse nici o dovadă. Și iată că acumă nu căpăta piciorul de

lei, lîngă Azîul de noapte.

— Ieri i-a spus cocoana care împărțea bonurile de masă:

— Gata, camarade. Ori vrei să mîștînici aci? O viață întreagă?

— lovan a fost gata să iasă din carantină, dar femeia l-a oprî, spunîndu-i că dacă s-ar fi făcut o mare lăzaret:

— Îți mai dau astăzi, dar mine, bastă! Să din împiești!

— lovan a clipit din ochi în semn că o împies. S-a așezat la o masă lungă și a așteptat să i se aducă cîteva cîrșite într-o gămăciă de tip cașon, în fiecare zi era aceeași ciopă, un amestec împănător de varză, gală, cartofi și fasole, din toate cîte putea. Era bună însă, că era înțereșă.

— Mîștînici aci pentru ațtea oară, ca mîna vîntoasă de o mîndă sărăci pentru umblina la care fusese pe la ghișeele de bînză, lovan căzuse bînză, bînză și încolmă-se: ochii săi, albul, ogîndînd o largă bînză-tare, devenită stîncă pară ascuțită, devenită stîncă pară ascuțită, devenită stîncă pară ascuțită.

La sîrșit lui cu lîngă în masă și cîteva lovan din țării lui îndorșăreț ochii acru el, obosiți și mîștînici. El se dădă așteve, dîndu-și cu un gîmăci amar lăzaret din copii împănători.

— Pentru cîte aci ajuns cerștor în țara asta? Pentru cîte?!

— Vrei la el un simfonier din Intelectuală, care-i lăzaretă supărat:

— Hai, ești beat? De ce laci scîndăli?

— lovan ieși din cantină fără să-și răspîndă, scîrșit pînă în lîmțul scîndăli. Se țîr în sus și-n jos, pînă cînd, istovit, se lăsa pe treptele de lemn ale unui garaj din strada Academiei. Trecu pe lîngă el doi oameni și prinse o întîmșă din discuția lor:

— Dragă Ionovici, e chiar că ai făcut o gâlă. Valoșescu e un bandit.

— Sîr, domnule, că nu e mai bînză decît ațte. Eu continui să cred în steaua lui cea bună. Vrei să te arci la tîncăși? Ori, doamne țerește, chiar să socialistă?

— Ce îl ureau acumă pe trepte, spre primul etaj. Scările de lemn se zguduiau, tremărau sub mersul lor.

— Ami trecuă prin gangul acela ațte oameni și unul dintre ei, împiedicat în cîrșele lui lovan, izbucni furios:

— Dar ce-i aici, domnule, furioz? Casa de vagoabonzi?

— lovan se ridică anevoie și ieși din nou în stradă, căutîndu-și un alt adăpost. Ajunse, coborînd pe lîngă Teatrul Național, în strada Cîmpineanu și deodată auzi ecoul unui cîntec cunoscut. La etajul unuia din casele vechi, îngheșuite una în alta, un cor puternic bărbătesc, cînta „Internationale”. lovan își aminti de manifestația soldaților ruși de la Iași, petrecută cu un an în urmă și se oprî în stradă, sub nîmsoarea a-fînată, să asculte zvonul acela întocpat ca un colind, ca o vîștire a nașterii unui nou Mîntuitor al lumii o-ropsile, și

— Nu vă curaj, domnule sublocotenent, să lăceți ordine. Aștețai-ți! Sint niște bolșevici!

— Sublocotenentul se uita însă la soldații ce se alinașeră în ordine, trecînd cîte unul prin fața marșrutelor.

— Văd că totul e-n ordine, doamnă!

— Oh, dar ceal de pentru esalonul 502. Ofițerii din spitalul Crucii Roșii americane... pentru ei era prostă...

— Și ei au dreptul, răspunde ofițerul, arînd spre soldați.

— Tocmai ajunse l: rînd în fața unei marmite soldatului acela vesel

— Ne dați, ori nu veți da? Femeia aceea sîndă se opri în prag, împînșîndu cu propriul soldat. Părea să fie pînă în amorul propriu de încapăntarea soldatului. Ca să scape de el, ori poate că acela era adevărat curat, le spuse:

— Dintr-o clipă în alta trebuie să sosească un tren cu ofițeri răniți. Șeful lor de esalon l-a anunțat. Ne-am pregătit. Dar pe voi nu v-a anunțat nimeni. Ce vă putea face? Încercați la Adjud, ori la Focșani.

— Ce Adjud, cocomană?

— Ascultă, măgarăne, nu vezi ce grade porți tu umăr? — Unde dracu te-a cîștigat, că te Mărășești nu te-am rănit?

— S-o fi culcat cu doctorii la Colpoșeni!

— Și-n asterizt e bălăte grozavă.

— Ce ataci la mamănoașe ei!

— Dă-ți una peste bot!

— Stați mă, că-i nemese. S-o lăsați cu binele.

— Ce bine? Nu vezi că are ceai, dar pentru ofițeri?

— Ori fi d-ăca care au stat la întendență?

— Noi sîrșeci...

— Ne gîrșore marelă!

Femeia-lacotenent uita într-o clipă de gradine ei și dădu un țipăt, cîmînd garda mistară:

— Să vină pața gîci! Garda! Chemăți garda!

Soldații o dădură la o parte, fără s-o ghiontescă, fără s-o bruscheze, cît despre celelalte țîr, țîr și sîngure din cantină, cu polonoarele în mîna, strîngînd cîte soldați, repede convins că nu mai era altă țîr:

— Stați mă, că veți suna îngheșuit și hîndonele. Pregați gămăciile și hîndonele. Să scoaleți marmitele alară. Inoc, diavolilor, că le răsturnăm!

Între timp, sosi un sublocotenent cu trei soldați din garda mistară a gării. Purtau pe mîinile mantalelor: brasarde albe pe care scria cu litere de upar cuvîntul „patriu”. Erau echipați cu de război, cu căști de ofițer, pe cap, cu saci de merinde în cîrșez și cu cîte două cartușiere burășășe. Aveau baionete lungi, rusești, la arme, dar mîințele lor nu erau de sîcîm gîndone. Femeia-lacotenent îi îndemni pe ofițerul comandant și patru trui cu pămînte necăștate rugător:

— Vă curaj, domnule sublocotenent, să lăceți ordine. Aștețai-ți! Sint niște bolșevici!

— Sublocotenentul se uita însă la soldații ce se alinașeră în ordine, trecînd cîte unul prin fața marșrutelor.

— Văd că totul e-n ordine, doamnă!

— Oh, dar ceal de pentru esalonul 502. Ofițerii din spitalul Crucii Roșii americane... pentru ei era prostă...

— Și ei au dreptul, răspunde ofițerul, arînd spre soldați.

— Tocmai ajunse l: rînd în fața unei marmite soldatului acela vesel

Eugen Barbu

CARNET SOVIETIC

VORBEȘTE „GAZETA LITERARĂ”

In n-ral din 24 august al organului conducerii Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., „Literaturnaja gazeta”, se află un colț închinat literaturii romine cu texte solicitate „Gazetei literare”...

Cînd ridicat spre leburar în viscol Can-n marî se se prefacă-n panglici roșii Și drum lăsdnd pe urma lui april, Lui mai, lui iunie, și iulie și august Cu fiacără în frunze loc își căuta Ca prin septembrie trecînd Din cale pedicîi mălurînd Octombrie să vină-n descheida lui marî.

In cealaltă poezie, „Copiii”, autorul admiră seninătatea exuberantă a copiilor sovietici din zilele noastre. A treia, „Fața pămîntului”, este o poezie a poeziei, mai bine zis a căutării de sine în creație:

Deși Nu-s încă-nălțurați Tăciunii stîni de pe șosele, Nu-i totu-a să că le străbăți, Vestiment să merg pe ele. N-am rîc presăpînî dăc. Și chiar de-a fost, de mai trecară: Mă alu-tri ai arzi joc Cînd sterg pămîntul de-a trîznetul așară.

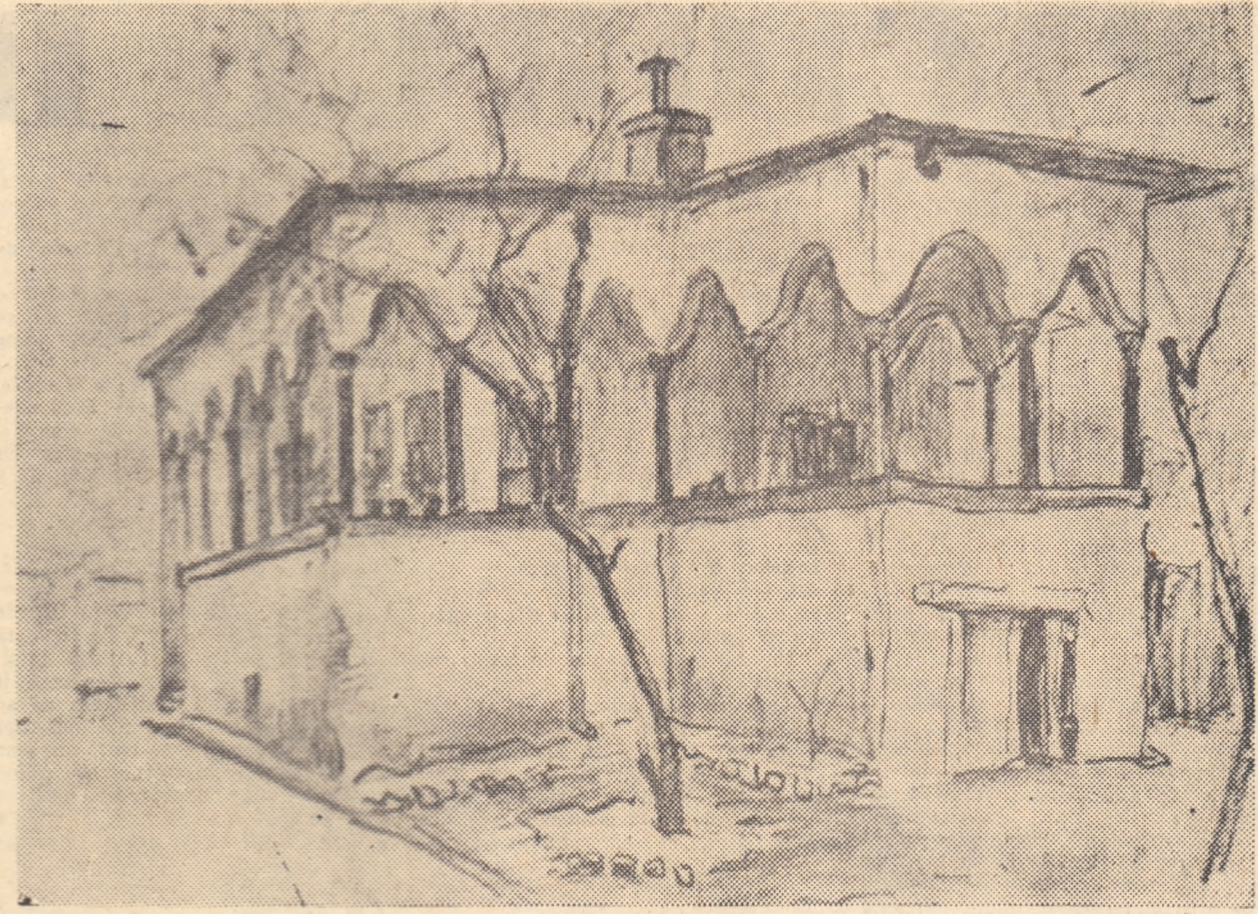
0 NOUA UNIUNE A SCRITORILOR

La 29 august a avut loc sesiunea largită a Prezidiului conducerii Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. Cu acest prilej s-a stabilit necesitatea creării unei uniuni a scriitorilor din Federația Rusă care să reanască toate forțele scriitoricești din R.S.F.S.R. Pentru a doua jumătate a anului 1958 se anunță convocarea Congresului de constituire a acestei noi uniuni de scriitori sovietici.

In vederea unei desfășurări a muncii pregătitoare, s-a format un comitet alcătuit dintr-un mare număr de scriitori sub prezidenția lui Leonid Soloviev. Din acest comitet fac parte, printre alții, Pavel Antonovici, S. Babovskii, F. Glășkov, Rasul Gamsarov, D. Granin, N. Gribaciov, Vasili Grosman, V. Drujin, M. Isakovskii, V. Kiselev, V. Kozlov, Leonid Lerner, S. Marsal, Galina Nicolazova, P. Panfilov, Vera Panova, N. Pogodin, V. Polozovskii, A. Fermanov, A. Semenov, S. Semenov, Alcazi Sorikov, A. Tvardovskii, Kom. Felin, Mihail Șoșorov, ș. a.

Prea puțin efort critic

Am citit prefata semnată de A. Martin în volumul „Teatru” din Delavrancea, cu speranța, în drăgășăria de activitatea prodigioasă a criticului, că vom găsi un studiu sârit de metetele celui de la volumul de „Opere” din 1946. Au trecut totuși cîțiva ani de la publicarea lui. In acest timp ne-am gândit că A. Martin a putut să mediteze mai îndelung la problemele dramaturgice ale Delavrancea, pe care, cu ocazia manifestării editate de „Opere”, le tratase succint în subtitlul „Din plîns, preschurarea noastră”...

ILEANA RADULESCU „Casa ou ce odia pe str. Șerban Voică”

NOUA ȘCOALĂ a romanului românesc

Decembrie 1918, a făcut grevă generală în 1920, grevă la Grivița în 1933, și a manifestat în Piața Palatului la 24 februarie 1945, oucînd puterea. Masele acelea, ca și conducătorii lor, nu trăiseră de Bulevardul Brătianu, ci joamal în mahalaua descrisă de Eugen Barbu. Din roman, sint absente. Comuniștii descriți în „Cronică de familie” sint cele mai puțin izbutite din mulțimea de personaje ale cărții și nici comuniștii din „Străinul” nu sint la nivelul altor figuri din roman, din punct de vedere artistic. Tabloul societății rominești, făcut de proza noastră epică are o parte abia schițată în centrul și cititorul, și cred că și noi, scriitorii, simțim aici cu toții nevoia unei picturi bogate în culoare și expresivitate. De ce lipsește ea încă, de ce e încă doar schițată?

Asemănări și deosebiri

nu îndrăznește să-și dea pe față sentimentele: tovarășii Mocanu, de teamă să nu-i apară drept un demagog, tovarășa Aneta de teamă să nu fie victima unei... provocări. Cerc vicious... I s-ar putea obiecta lui Mazilu, înverșunându-l cu rea voință, că conchide în dejavooarea moralei proletare. După el, Mocanu ar fi trebuit să-și înșele sau să-și lase nevasta? Poate. Ca să căpătăm un răspuns la această problemă, ar fi trebuit ca ea să fie problema schiței. Dar nu e. Iar noi nu trebuie să cădem victima a necrotiei. Schița ridiculizează de fapt rigiditatea periodică, îngustimea cu care sint tratate problemele gingașe și complicate ale moralei. Mazilu nu pretinde să dea oamenilor o formulă fixă de viață, ci arată toamă că răzburarea omenească împotriva formelor e inevitabilă.

CARTI NOI

Francisc Munteanu s-a concentrat asupra unei probleme etice și psihologice, urmînd din anghinul acestei probleme dezvoltarea eroului său. Epica de multiple conflicte sociale și morale („In orașul de pe Mureș”, budoarda) a fost întreruptă dea, cu „Fostul negociator”, pentru a face loc romanului de idei și analiză, axat pe mișcarea moral-sufletească a unui singur personaj central. De aici și stăruința artistică asupra lui Laurențiu Barna care rămîne, fără îndoială, un tip viu în literatura noastră. Dar, în afară de unchiul Virgil, mătușa Valeria, asistentul legionar Valahu, celelalte personaje, și mai ales, cele pozitive se întrezăresc destul de vag, parcă prințene genele aproape unite ale egoistului Laurențiu Barna, indiferent la destinul altora. Aici perspectiva scriitorului s-a sa-prapov perspectivei eroului, menținîndu-se superioră și detașată numai în ce-l privește pe eroul principal și pe cei amintiți mai sus. Fi- rește, nu i s-ar putea cere scriitorului o insistență de-zătat egal pentru fiecare personaj, dar indiscutabil că problema morală a eroi- lui s-ar fi adîncit prin co- lorarea mai intensă a am- bianței. Oricum, romanul lui Francisc Munteanu se înscrie categoric printre distigurile prozei noastre.

LEONID MARTINOV e unul dintre poeții care publică în ultima vreme destul de des. În ultimul număr din „Literaturnaja gazeta” apar trei poezii noi care vădese un interes tematic mereu mai larg și mai proaspăt în activitatea scriitorului. Prima poezie se numește „Anul 1917” și e un imn patetic închinat Revoluției din Octombrie:

Corăbierul Oh, olte pe corabie vintrele Sint toate zdrențuite, toate rele Și cite în corabie lopeși Sint toate obosite de talazuri. Dar voi, nădeji, cu toatele-ncăpeși In inima aceasta fără nazuri.

Victor Kernbach Închinare sticlarilor Du, împăcat cu tine, paharul plin la buze Și soarbă pe-ndeletele nectarul rubiniu Și cîntă de-și e voia și-nchină-te la muze Și rizi, te-nveselește cit ceasul nu-i tirziu.

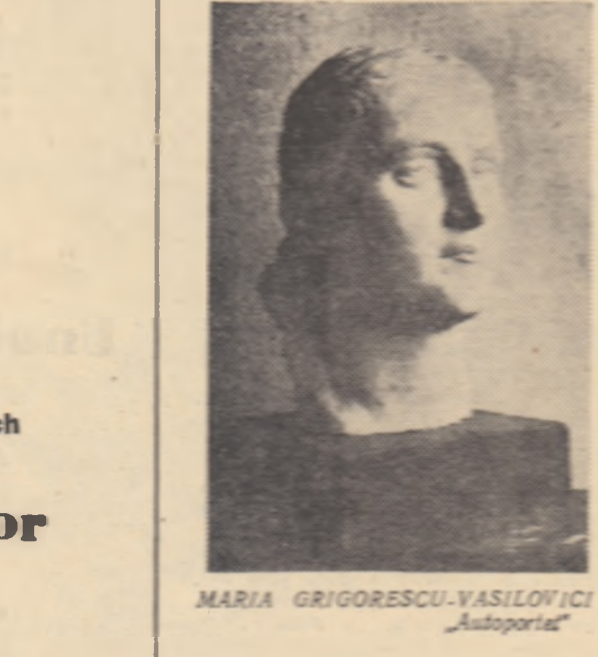
Suzana Delciu Joc de flăcăi De-atîtea stela buzele mi-s arse văzduhul tîu e ars de-atîția sori, dar in aceleași unde genele întoarse pîndesc nemaivenitele candori.

Nichita Stănescu Certitudini Scriu la lumina ta largă, la marea ta moștenire. Nici un vînt nu mă clatină nici o-ndoială — la lumina feței tale pală noi creștem tîndra făclie.

Mihail Crama Bălcescu, vînt al vremii noastre, iluminatul scut sunînd spre astre!..

AROTIUN APARIAJ „Aleră și struguri”

MARIA GRIGORESCU-VASILEVICI „Autoportr”

Gh. Olaru Constatări și confidențe Se cu tîndu sînti de-și e. Și tot al a- dărușă dîndu cî: spre a sorje o carte bună, trebuie s-o înști că pe-o biserică, s-o urmezi ca pe un regin, s-o învingi ca pe un obolșan, s-o cuceresci ca pe o pletică, s-o suprasolimentezi ca pe un copil, s-o crezi ca pe o lume, s-o suspori ca pe-o obolșă, s-o acce- pti ca pe o rugă și s-o pregătești ca pe o obolșă. Nu știu dacă Cristea e exact pe linia credendo imprimatâ înrași, dar sint încredințat că opere din ce în ce mai bune se pot scrie în ce mă privește, depun toate stră- dăniile să fin la înălțimea prețurii pe care partidul o acordă creatorilor de artă.

Ion Istrati Teodor Mazilu, în aceleași număr din „Viața rominească” în schița „Cerc vicious”, dezvăluie un conflict încă mai ascuțit. Tovarășii Mocanu apară morala proletară cu un puritan și e foarte activ în această privință: ține conferințe, abrage numădate în atenua contracvențioșii posibile etc. Toată merge bine atîc timp cî si- tuția sentimentală a tot. Mocanu este clar, Dar deodată totul se complică, pentru că tot. Mocanu, deși însurat și cu doi copii, se îndrăgos- tește de tovarășa Aneta care nu pare să rămîna indiferentă la suferința șefului ei. Dar nici unul dintre ei

FRANCISC MUNTEANU: „Fericitul negociator”

Urmare din pag. 1) măfia, în speranța lașă de a beneficia, asemeni crupie- rului de la rîletă, indiferent de culoarea ieșii cîștigă- toare. In fond, întreaga su- existență este o trecere prin alternative, un zăducim continuu între poli opuși. Laurențiu Barna — un Samghin mai tulbur psihologiciește — alege întodea- una alternativa care convie- nte egoismului său. Vrea să fie bun, inițiază acte de caritate, dar le ratează bu- curos. Copil încă, și se luce milă de scuipătorii care e nevoit să tale lemne și ho-

Am citit prefata semnată de A. Martin în volumul „Teatru” din Delavrancea, cu speranța, în drăgășăria de activitatea prodigioasă a criticului, că vom găsi un studiu sârit de metetele celui de la volumul de „Opere” din 1946. Au trecut totuși cîțiva ani de la publicarea lui. In acest timp ne-am gândit că A. Martin a putut să mediteze mai îndelung la problemele dramaturgice ale Delavrancea, pe care, cu ocazia manifestării editate de „Opere”, le tratase succint în subtitlul „Din plîns, preschurarea noastră”...

Am trecut, cred, de vîrsta marilor pasiuni amare și nu port în genere rămbănișă contra celor care cîndva și moe, ca și alțora, ne-au pricinicit ne- cazări trecătoare.

Francisc Munteanu s-a concentrat asupra unei probleme etice și psihologice, urmînd din anghinul acestei probleme dezvoltarea eroului său. Epica de multiple conflicte sociale și morale („In orașul de pe Mureș”, budoarda) a fost întreruptă dea, cu „Fostul negociator”, pentru a face loc romanului de idei și analiză, axat pe mișcarea moral-sufletească a unui singur personaj central. De aici și stăruința artistică asupra lui Laurențiu Barna care rămîne, fără îndoială, un tip viu în literatura noastră. Dar, în afară de unchiul Virgil, mătușa Valeria, asistentul legionar Valahu, celelalte personaje, și mai ales, cele pozitive se întrezăresc destul de vag, parcă prințene genele aproape unite ale egoistului Laurențiu Barna, indiferent la destinul altora. Aici perspectiva scriitorului s-a sa-prapov perspectivei eroului, menținîndu-se superioră și detașată numai în ce-l privește pe eroul principal și pe cei amintiți mai sus. Fi- rește, nu i s-ar putea cere scriitorului o insistență de-zătat egal pentru fiecare personaj, dar indiscutabil că problema morală a eroi- lui s-ar fi adîncit prin co- lorarea mai intensă a am- bianței. Oricum, romanul lui Francisc Munteanu se înscrie categoric printre distigurile prozei noastre.

FRANCISC MUNTEANU: „Fericitul negociator”

Urmare din pag. 1) tărăște să-i dăruiască o sută de lei din economiile sale. Dar uită să-i dea banii și-l pare bine c-a uitat. Nu din răduta sau din a- vîrșie precoce, dar dintr-un sentiment nedîlni, de ză- dărnice a gestului, de idei esuase; negoful de idei era prosper. Laurențiu Barna intrase definițiv în ele- entul său. Oscilarea între poli contradictorii, după comanda egoismului și cal- culului mercantîl, s-a stins într-o împacare a contraste- lor. Negustorul de idei fusese nefericit. Negustorul de pepeni era, după cît se pare, fericit (în felul său, mes- chîc).

Dumitru Solomon

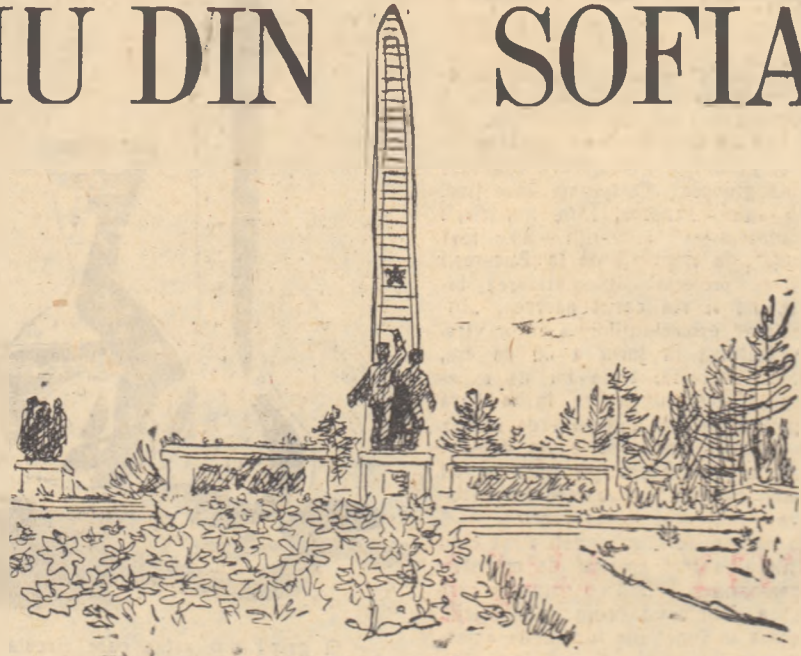
Georgeta Horodincă

13 ANI DE LA ELIBERAREA BULGARIEI

VĂ Scriu din SOFIA

Sofia, septembrie, 1957

În 1945, când am vizitat-o prima oară, capitala Bulgariei purta amprenta...

Monumentul Partizanilor din Parcul Libertății-Sofia. Desen de MEDI DINU.

sacrată literaturii noastre contemporane și clasice. Cu o frățescă bucurie...

este tema principală a literaturii germane — spune Zimmering. „Noi, scriitorii din R. D. Germană, simțim...

PRETENII MEI NOI

Mie foarte greu să mă despart de voi, Pământ bulgar, prietenii mei noi...

Iar dacă vi le-ntorc în poezie, N-o fac cu versuri meștere, trușafe...

FEMEI PRIVINDU-ȘI TOVARĂȘII

Zecă capete de bărbați, bărbați pin'la gît îngropați, se uită de jos, din pământ, către voi...

INTREBĂRI

Balcicul, stinca mea trandafir, Nesebrul, argintia mea pafta, Sozopolul, în care luna scrie...

Clădirile de lemn străvechi și-acele Mormane de legende fumurii — Ruinele — în care umblă stele...

Am stat ca-n rama unei aștințe, Închis-o-n peisaj, am stat așa: Pe făruri am lăsat plutind cuvinte...

Nina Cassian

OASPEȚI DIN ARGENTINA

GUSTAVO ROCA Scriitor. Directorul ziarului „Orientacion”. EZEQUIEL MARTINEZ ESTRADA Scriitor. Desen de ROSS

Din toată lumea

Intr-adevăr, scriitorul primește de obicei, în primul an după apariția cărții sale, onorariu numai pentru a treia parte...

OPINII DEPRE LITERATURA BRITANICĂ

Referindu-se la „Intenția și practica” revistei sovietice „Literatura străină” de a publica și lucrările scriitorilor ale căror opinii asupra literaturii și vieții sociale...

POEZIE ȘI PERSEVERENȚĂ

Nu de mult, publicista catolică poloneză „Tigodnica poehvehna” a publicat un grup de versuri ale poetului Adam Maczedonski.

DICȚIONAR DE BIOGRAFII

În curând va apărea concomitent în Italia, Franța, Germania și Spania un dicționar de biografii ale autorilor din toate timpurile.

NIVELUL DE TRAI AL SCRITORILOR

„Cum poate fi ridicat nivelul de trai al scriitorilor din Danemarca?” Aceasta este titlul unei largi anchete deschise în patria lui Nexø de ziarul „Social-Demokraten”...

„Autocritică”

Desen de G. BIDSTRUP. (Din „Krokodil”)

NOUȚĂȚI LITERARE ITALIENE

Literatura italiană contemporană s-a îmbogățit cu noi și valoroase cărți. Presa de specialitate semnalează cu mare entuziasm succesele scriitorilor italieni.

Prima, un tânăr poet din Roma, cunoscut publicului cititor prin două volume anterioare: „Dal diario” (1945-47)...

Volumele de versuri „Le ceneri di Gramsci” este inspirat din viața plină de abnegație a luptătorului anti-fascist italian...

O parte din critica literară s-a ardat însă destul de aspru. Părșind însă tradițional, Pasolini a creat un vers nou...

Ana Ioachim

INGERII NEGRI

Gérard Walschap a scris în olandeză un roman, „Insurgentia în Congo” — care a fost tradus în franceză și pe care revista catolică „Etudes” îl laudă grozav.

Întrebându-l pe Teotim, catehizat exemplar al Misiunii catolice, murmurând fratele, își aduce în casă cumnată. Aducerea Mariei provoacă scandal și părintele Leopold îl izgonește pe Teotim din funcție...

Prozatorii remarcabili de presa italiană sînt Cassola și Cancogni. Amîndoi de origine și educație toscană, au debutat în literatură imediat după izbucnirea războiului.

Opera de povestiri a lui Cassola: „Fausto e Anna”, „Il taglio del bosco”, „I vecchi compagni”, „La casa di via Valadier” și ultimul său roman „Un matrimonio del dopoguerra”...

Opera de povestiri a lui Cancogni: „Fausto e Anna”, „Il taglio del bosco”, „I vecchi compagni”, „La casa di via Valadier” și ultimul său roman „Un matrimonio del dopoguerra”...

Opera de povestiri a lui Cancogni: „Fausto e Anna”, „Il taglio del bosco”, „I vecchi compagni”, „La casa di via Valadier” și ultimul său roman „Un matrimonio del dopoguerra”...

Opera de povestiri a lui Cancogni: „Fausto e Anna”, „Il taglio del bosco”, „I vecchi compagni”, „La casa di via Valadier” și ultimul său roman „Un matrimonio del dopoguerra”...

Opera de povestiri a lui Cancogni: „Fausto e Anna”, „Il taglio del bosco”, „I vecchi compagni”, „La casa di via Valadier” și ultimul său roman „Un matrimonio del dopoguerra”...

Opera de povestiri a lui Cancogni: „Fausto e Anna”, „Il taglio del bosco”, „I vecchi compagni”, „La casa di via Valadier” și ultimul său roman „Un matrimonio del dopoguerra”...